ABRAM A LOT

P?vod materiálu
Pavel Janošík
Po?adí v lekci
7

Žalm: 105,2-3 — ***Zpívejte mu, p?jte žalmy, p?emýšlejte o všech jeho divech, honoste se jeho svatým jménem, a? se zaraduje srdce t?ch, kte?í hledají Hospodina!***

1. klí?ové pojmy, dobové a textové souvislosti

-**Lot** - v tomto vypráv?ní poprve vystupuje aktivn? - a hned se stává Abrahamovým protihrá?em. Doposud ho následoval jako stín (Gn 12,4 13,1). Význam jeho jména p?ipomíná závoj, n?co "p?ekrytého". Zatím pasivn? sledoval Abrahamovy kroky - co se z n?j vyklube? To se ukazuje v dnešním p?íb?hu. Když si mohl vybrat, neptal se, kam mí?í Boží zaslíbení. Zvolil prost? "zemský ráj to na pohled" - aniž se zabýval "egyptskými - tj. nelidskými, život ohrožujícími - rysy této zem? (viz charakteristika ve v. 10). Když "táhne na východ" - jako by cht?l dosáhnout ztraceného ráje, což už dop?edu v?stí nedobré konce (viz Gn 11,2). Lotova volba je protipólem abrahamovského postoje. Není ovšem proto postavou jednozna?n? zápornou - ješt? sehraje svou velkou roli "jediného spravedlivého" - a Hospodinem zachrán?ného (!) v Sodom?. P?esto jeho nasm?rování nakonec vyústí do pohanských konc? (Gn 19,30-38).

-**zem? zavlažovaná** (v.10) - tedy zem? bohatá na vodu. Tehdy i dnes je v Izraeli voda vzácností a nese v sob? symbol p?íslibu života (Iz 55,1). Pro nás je dostatek vody samoz?ejmostí. V Palestin? nemají ?ty?i ro?ní období (jaro, léto, podzim, zima), ale dv? (období deš??, období sucha).

-**Abramovo bohatství** - je p?íznakem požehnání. Zámožný zní v hebrejštin? zárove? jako "vážený". Vztah požehnání a bohatství ovšem není vztahem p?ímé úm?ry (neplatí "?ím požehnan?jší, tím bohatší - a naopak"). Jako "požehnaný bohá?" se Abraham projeví spíše ve chvíli, kdy sv?j majetek nep?edkládá jako argument, pro? mu má jít Lot z cesty, ale umí mladšímu (a tedy mén? váženému) dát p?ednost - aby zem? zaslíbená byla zemí pokojného soužití, nikoli nesvár? a násilí. Jako požehnaný v??í Abram Božímu zaslíbení, proto si nest?eží úzkostliv? vlastní zájmy, ale nechává Lota vybrat. Proto si nest?žuje, že mu z?stala zem? mén? úrodná, ale p?ijímá Boží ujišt?ní a zaslíbení - a jako vyznava?skou i modlitební odpov?? postaví oltá? v Hebronu, resp. Mamre (13,18). Oltá? je viditelným znamením a také rozpoznávacím znakem - komu tato zem vposledu náleží.

-**zp?sob a d?vod války** (Gn 14,1-9)- byl obvyklý pro tehdejší pom?ry v orientu: podman?ných p?t král? utvo ?ilo spolek a vzbou?ilo se proti vazalství. Následuje trestná výprava, která má rebely umravnit. Tu vede král s p?ízna?ným jménem:*Kedar-LaOmer*, tedy*Úto?í, aby zotro?il*. Rebelové jsou poraženi zdrcujícím zp?sobem, vyprav?? nezmi?uje bitvu, jen út?k (14,10). Historická identifikace král? je v podstat? nemožná - a není také d?ležitá, jména zú?astn?ných vypovídají dostate?n?. Celou rebelii a její potla?ení navíc vyprav?? zmi?uje hlavn? proto, aby ukázal, s jakými pom?ry svázal Lot vlastní volbou svou existenci. -**Lot sídlí v Sodom?** (v. 12) - narozdíl od Abrama je už v onom míst? pevn? zako?en?ný. V kontrastu s ním je vzáp?tí Abram ozna?en jako "ten Hebrej" (v. 13). Není tedy usedlý domácí, nýbrž v postavení cizince, p?ivandrovalce, "?lov?ka odjinud".

-**jeho brat**r - Abram nep?ijímá zprávu se zadostiu?in?ním, že jeho konkurent dostal, co si zasloužil, ale jako výzvu zastat se bratra, tj. bližního v nouzi.

-**318 zasv?cenc?** - nebo také vycvi?ených (v zákon? Hospodinov?). Hebrejština pro ?ísla užívá písmen, ?íslovky lze tedy naopak "?íst" ?i luštit. Za písmeny ?ísla 318 se skrývá vyznání*ElíEzer* - tedy*M?j B?h je moje pomoc*. V tomto vyznání byli "vycvi?eni" Abramovi muži - s tímto vyznáním na rtech zvít?zili (srovn. no?ní Gedeon?v boj - Sd 7,15nn)

-**Malkísedekovo požehnání** - vypráv?ní o válce a úsp?šném Abramovu vojenském zásahu je p?erušeno epizodou o Malkísedekov? požehnání Abramovi.*Malkísedek* (tj. "králem spravedlnosti") - králem a kn?zem v jedné osob?. Spojení obou funkcí bylo b?žné u fénických král?, kdežto v Izraeli to bylo považováno za n?co nepat?i?ného (viz p?íb?hy o Saulovi). Postava Melchisedecha je spojena s m?stem Šalémem (14,18) - m?stem pokoje. Spravedlnost a pokoj pat?í v biblickém podání nerozlu?iteln? k sob?. Nep?ináší je ani jeden z p?edchozích devíti král?, ale až tento desátý. Mír bez spravedlnosti je jen do?asnou nep?ítomností války. A práv? král, který tuto spojitost reprezentuje, p?ináší Abramovi požehnání. Abram p?iznává svou **pod?ízenost** a dává Melchisedechovi desátek ze všeho, co má (14,20), tedy uznává ho za pravého kn?ze. Melchisedech je zde p?edstaven jako ten, kdo slouží Bohu Nejvyššímu. Ten je dárcem vít?zství nad protivníky.

Melchisedech jako tajemná postava je ješt? p?ipomenut v Ž 110 (v.4) a pak až v NZ (Žd 7,2). Skrze Melchisedecha vstupuje do vypráv?ní **"univerzalistický"** d?raz praoteckých p?íb?h? - Hospodin sice Abrama zavolal, ale své požehnání, svoje vyvolení m?že potvrdit i skrze toho, jehož bychom sami od sebe nikdy za nositele požehnání nepovažovali (viz též pohanský v?štec Bileám - Nu 23,1n aj).**Povolání Abrama** není tedy p?íb?hem o výlu?ném ?lov?ku ?i národu, ale o "zavolaném", který má být druhým požehnáním a sám požehnání od druhých dovede p?ijmout. Abram je požehnán jako ten, komu jde o pomoc a spravedlnost. Boží požehnání p?ichází a projevuje se mimo jiné i jako odpov?dnost za druhého - v?etn? odvahy nasadit pro n?j sebe sama. Požehnání v biblickém podání má tedy budoucnostní rozm?r a zárove? se projevuje jako ochota k pomoci druhému (budeš požehnáním - sta? se požehnáním 12,3).

2. úskalí textu:

- rozep?e mezi pastý?i nejsou d?sledkem touhy po sporech. T?ecí plochy existují v každém vztahu, proto je vždy nutná domluva, pop?. rozd?lení funkcí, ur?ení kompetencí.

- Lota nevykreslete jako typického chamtivce. Lot si zvolil to, co bylo na první pohled p?íslibem požehnání - bohatší zemi. To samo o sob? není chyba. Je pot?eba vysv?tlit, že práv? v tom, co se na první pohled (?i v pohledu v?tšinou sdíleném) jeví krásn? a p?íjemn?, se m?že skrývat nebezpe?í. P?íb?h nezjednodušuje a netvrdí, že majetek znemrav?uje a peníze a dostatek automaticky p?edur?ují k pádu. Nebezpe?nost Lotovy volby je nazna?ena základní charakteristikou: "Sodomští muží však byli p?ed Hospodinem velice zlí a h?íšní" (v. 13)

- nevykreslete Abrama jako úsp?šného vojev?dce, kterému B?h žehná vále?ným úsp?chem. Abram není prototypem úsp?šného vále?níka. B?h nežehná zbraním (to si bude myslet jozuovská generace, pop?. k?es?ané organizující k?ížové výpravy, pop?. "n?me?tí" k?estané). Vále?ná akce je vyprovokována zprávou o zajetí Lotov?, není svévolnou nebo ko?istnickou akcí.

3. pom?cky

Obrázky Zde?ka Šorma – Pozvání na cestu

Flanelograf I., Obrázky k biblickým p?íb?h?m. Praha - vydala synodní rada ?CE.

osnovy vypráv?ní pro mladší d?ti:

K zestru?n?ní p?íb?hu m?žete jako klí?e užít významu Lotova jména - a vypráv?t, co se z Lota vyklubalo - a co se vyklubalo z jeho volby:

I. Motivace

I. Spory o pastvu nutí Abrama k ?ešení

II. Abram dává Lotovi možnost volby: co se z Lota p?itom vyklubalo

III. Co se vyklubalo z Lotovy volby (vybral místo lákavé na pohled, ale nebezpe?né k životu)

IV. Abram se zastává ohroženého Lota a p?ivádí jej nazp?t

V. Malkísedek žehná Abramovi - p?iznává se k jeho rozhodnutím a zápas?m

motiva?ní uvedení do p?íb?hu:

- dva sourozenci jednou na výlet a dostanou od rodi?? 50 K?, kdo ur?í, za co je utratí? Starší nebo mladší? Kluk nebo d?v?e? Pohádají se, místo aby jim peníze p?inesly užitek a pohodu? Vracejí se z výletu nespokojení a rozhádání? Jak se tomu vyhnout?

- zamyslete se nad souslovím "lákavá nabídka". Co taková nabídka slibuje? Jak se jeví na první pohled? Potvrdí se, co slibovala, na? lákala?

Vypráv?ní

I. Motivace

P?edstavte si, že s ned?lní školou vyrazíte na celodenní výlet. Jedou také sourozenci Novákovi a Procházkovi. Obojí dostanou od rodi?? sva?inu a také n?jaké peníze, aby si mohli na výlet? n?co koupit. Po?así je p?kné, spole?né hry všechny baví, p?íroda krásná… Ale co to, když se ve?er vrací dom?, Novákovi jsou spokojení a Procházkovi naštvaní a rozhádaní. Jedni se dokázali domluvit, jak naložit s kapesným od rodi??, druzí ne. Kdo v takové situaci mezi sourozenci ur?uje, za co se peníze utratí? Starší, nebo mladší? Kluk, nebo d?v?e? Jak to ud?lat, aby sv??ené peníze p?inesly všem sourozenc?m užitek a pohodu? Jak p?edejít naštvanosti a rozhádanosti?

II. Spory mezi Abramovými a Lotovými pastý?i

Abram odešel ze své zem?, protože mu to ?ekl Hospodin. Sám si to nevymyslel, p?vodn? ani se nikam st?hovat necht?l. Spolehl se však na Boží slib a šel do zem?, kterou mu Hospodin zaslíbil. Vzal pár p?íbuzných a šel. Po ?ase toho m?l Abram se svým synovcem Lotem tolik, že je oba dva nemohla nová zem? uživit. Abramovi pastý?i se dostali do sporu s pastý?i Lotovými. Nevíme p?esn?, do jakého. Pravd?podobn? šlo o to, kdo kde bude psát ovce a ke kterým studnám budou stáda chodit pít. Na tom, že dojde mezi lidmi ke sporu, není nic zvláštního. Složité situace p?inášejí konflikty a nap?tí dost ?asto. Je snadné se pohádat a naštvat se na druhého. Velkým um?ním je takový spor vy?ešit k dobrému. Abram s Lotem to dokázali.

III. „Džentlmen“ Abram dává Lotovi p?ednost

Ke sporu mezi pastý?i se Abram a Lot postavili ?elem. V?d?li, že práv? oni dva to musejí n?jak vy?ešit. I rozhlédli se a starší z nich, Abram, pov?d?l: „Poslyš, Lote, tohle nemá cenu. Vždy? jsme nejen strýc a synovec, ale také brat?i ve ví?e, brat?i v Bohu. P?ece nebudeme pokra?ovat ve sporu, p?ece nepoženeme své pastý?e proti sob?.“ A pak navrhl i ?ešení, možná trochu p?ekvapivé. Pov?d?l: „Odd?lme se od sebe.“ Byla v tom jeho d?v?ra, že jeho i Lot?v život m?že být prost zloby a nenávisti, že místa i úkol? je na té Boží zemi dost a že k Boží chvále mohou žít i odd?len? a každý po svém. Abram to vše myslel up?ímn?, a proto dal Lotovi vybrat. „Vyvol si sm?r, kterým se vydáš, a já p?jdu na opa?nou stranu“. Zachoval se v tu chvíli jako skute?ný „džentlmen“. (Slyšeli jste už to slovo? Víte co znamená? Kdy se používá? Jak takový džentlmen jedná?)

IV. Lot si vybírá to na první pohled „lepší“

Nabídka byla jasná. Bylo na Lotovi, aby volil. Nejen pro sebe a své pastý?e, volil vlastn? i pro Abrama. Vždy? vydá-li se nalevo, p?jde Abram napravo; a p?jde-li on vpravo, Abramovi zbude jít doleva. Lot má rozhodnout pro oba. A tak se Lot rozhlédne a dob?e se dívá. Na východ? vidí celý okrsek Jordánu, zemi zavlažovanou. V té zemi, kde te? stáli a rozhodovali se, kam kdo z nich p?jde, tam se rok ned?lí na jaro, léto, podzim, zimu, ale jen na dv? období: deš?? a sucha. A sucha bývá víc. A tak zem? zavlažovaná, to je hotový ráj. Jako zahrada Hospodinova. Lot se rozhodl, že p?jde práv? tam. Šel a usadil se v m?st?, kousek od Sodomy. Koho by nelákalo jít práv? tam?

V. Abram z?stává na „horším“ a op?t k n?mu promlouvá Hospodin

Na Abrama zbylo to druhé, to mén? úrodné a mén? slibné. Ale za to se na Lota nehn?vejme. Ani Abram se za to na n?j nenaštval, ani se tím neužíral. Ne?íkal si, jaký že je chudák, když na n?j zbylo to horší. Dobrovoln? dal p?ece Lotovi vybrat a on si prost? vybral. Že si vybral lepší, p?estože byl Abram starší a byl to jeho strýc, co na tom? Nikde v Bibli není psáno „svému strýci, zvlášt? je-li starší, p?enecháš to lepší“. Abram p?ijal Lotovu volbu v klidu, jako by s tím i dop?edu trochu po?ítal. Hlavní bylo, že se rozešli v dobrém a z?stali brat?i v Bohu.

Tehdy k Abramovi op?t promluvil Hospodin: „Rozhlédni se odtud na sever i na jih, na východ i na západ a projdi tu zemi k?ížem krážem, protože ti ji celou dám. Tob? a tvému potomstvu; a tvého potomstva bude tolik, jako je na nebi hv?zd“. Abram tam pak vybudoval Hospodinu další oltá?.

VI. Lot vále?ným zajetcem, Abram osvoboditelem

Po ?ase však p?išla válka. Boj devíti král?, p?ti proti ?ty?em. Dneska už o žádném z nich v?bec nic nevíme. Do války však byla zatažena i Sodoma a Sodomští v té válce prohráli. Také Lot byl zajat. Abram o ni?em nev ?d?l. Až k n?mu p?ib?hl jakýsi uprchlík a všechnu mu vypravoval.

Te? p?išla chvíle, kdy si Abram mohl zamnout ruce. „Vida, tak se to p?ece jen Lotovi vymstilo, že se hnal za lepším! Já jsem mu p?ál jen dobré, ale Pán B?h ho p?ece jen potrestal.“ P?esn? tak si to mohl pov?d?t a mnozí by s ním souhlasili. I dnes tak n?kte?í lidé uvažují. Abram však ne?ekl jedno ani druhé. Co my lidé víme o Božích trestech. Ani Abram, ani my dnes. Abram mohl pocítit jakoby spravedlivé uspokojení. Navíc mohl škodolibou radost z cizího nešt?stí zahalit do jakoby zbožného hávu. Neud?lal to. I proto je otcem víry.

Naopak, rozhodl se, že se pokusí Lotovi pomoci. Sbalil partu v?rných pomocník? a šel Lota vysvobodit. Bylo jich málo, ale povedlo se. Lota spolu s dalšími zajatci osvobodili a získali dokonce i n?jakou vále?nou ko?ist.

VII. Setkání s dv?ma králi

Abram se vracel jako vít?z. Do údolí, kterému se ?íkalo Královská dolina, mu p?išli naproti dva králové. První byl Malkísedek, král šálemský. P?inesl Abramovi chléb a víno. Požehnal mu a ?ekl: „Byl to B?h nejvyšší, který ti dal vít?zství. On je Pánem nebe i zem?. On si t? vyvolil, on ti dává své požehnání. Bu? mu v ?rný.“ Abram mu odevzdal desátý díl svého majetku. Ud?lal to z vd??nosti Pánu Bohu za vše, co od n?ho p?ijal.

P?išel však i sodomský král. Nabídl Abramovi: „Vra? mi sodomské obyvatele, ostatní ko?ist si m?žeš nechat.“ Byl p?ipraven uzav?ít s Abramem vým?nný obchod. N?co za n?co. Pro Abrama to jist? byla lákavá nabídka. Rázem by se stal významnou osobností v zemi. Abram však odmítl: „Nevezmu si od tebe ani š??rku od bot - abys nemohl ?íci: Díky mn? Abram zbohatl.“ Zajatým lidem vrátil Abram svobodu. Vále?nou ko?ist necht?l, vzal si pouze nejnutn?jší náhradu pro své bojovníky.

VIII. Abram a Lot po tom všem

Abram Lotovi nic nevy?ítal. Ani necht?l, aby si to te? vym?nili: „Ty, Lote, te? p?jdeš ve svými stády na ty moje kamenité pastviny a já na ty tvoje úrodné“. To ne. M?l radost, že mohl zachránit toho, koho m?l rád jako bratra. M?l radost i z Malkísedekova požehnání. To pro n?ho znamenalo víc než sodomská ko?ist. Tak se za?al plnit Boží slib, že Abram bude požehnáním. Jak dobré to bylo pro Lota, že tady Abram byl! Nebýt Abrama, jak by asi skon?il? Jak dobré to bylo i pro lidi ze Sodomy a pro celou zemi! Abram nemyslel ze všeho nejd?ív na sv?j prosp?ch, blahobyt a pohodlí. Myslel na druhé a p?inášel jim pomoc. Takové je to s každým, komu Pán B?h žehná. Myslí na druhé a p?ináší jim pomoc. Jinými slovy: stává se pro n? požehnáním.

Modlitba

Pane Bože, d?kujeme za všechny, kte?í podobn? jako Abram hledají cesty, jak vy?ešit vzájemné spory. Za ty, kte?í se snaží pomáhat druhým. Prosíme, abychom se i my dokázali s druhými dohodnout, a je-li to t?eba, tak i ustoupit nebo se rozd?lit o to, co máme. Prosíme, a? dokážeme myslet na druhé a pomáhat jim, když to pot?ebují. D?kujeme za Abrama, který je nám v tom p?íkladem. Amen

Podn?ty pro rozhovor:

- Kdo má p?ednost starší, nebo mladší? Má právo starší rozhodovat za mladšího?

- Kdo ustoupí: slabší, moud?ejší, vychytralejší, lhostejný, ten kdo má nad?ji?

- Kdo je to gentleman?

- Je lepší bydlet na vesnici, nebo ve m?st?? Nemají lidé ve m?st? mnohem víc možností? Žijí bohatším životem? Jaké výhody má vesnice? Jsou lidé na vesnici hodn?jší?

- Kde chcete žít, až budete dosp?lí?

- Znáte n?jaké ?eské krajany mimo naši vlast? (Rumunsko, Ukrajina-Bohemka) Máme za n? n?jakou odpov?dnost, máme jim pomáhat?

- Mají nám pomáhat krajané z Ameriky nebo jiných západních zemí? Mají mít za nás odpov?dnost?

- Zvolili jsme si naši zemi? Máme právo se kamkoli vyst?hovat?

- Je rozdíl mezi lidským slibem a Božím zaslíbením?

- D?íve se poznávalo podle oltá?e, komu pat?í zem. Jak se to pozná dnes? Podle ?eho mají lidé možnost poznat, že zde žijí ctitelé Hospodina? Jenom podle kostela?

- Jaký je rozdíl mezi protekcí, úsp?chem, požehnáním?

- M?l Abram díky požehnání n?jakou protekci?

- Koho a jak se dnes m?žeme zastat?

- Znáte n?jaké období z církevních d?jin, kdy církev byla osln?ná mocí a zapomínala na své poslání - být požehnáním pro druhé - být pomocí pro druhé?

Odkaz na pracovní list
07 Abram a Lot
07 Abraham a Lot - st
Odkaz na píse?
Mému Bohu pat?í zem, též i nebe se sluncem
Nuž Bohu d?kujme ústy i srdci svými
Není lepší na tom sv?t? (EZ611)
B?h je záštita má (SV23)
Uhni se stranou, ztratíš jen chvíli
Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu Starý zákon 1
Biblický odkaz (kat)
Genesis 13,1–14,24